POLITISK KRONIK

UDLANDET

Januar 1960

1. – Det hidtidige franske formynderskabsområde Kamerun bliver selvstændig stat.

Den »tunge« franc bliver lovligt betalingsmiddel i Frankrig (se 29/12 1958).

2. – Kong Baudouin ankommer til Bruxelles efter sin rejse i Belgisk Kongo og Ruanda-Urundi (se 10/12 1959). – 17. Provinsen Kasai i Belgisk Kongo erklæres i undtagelsestilstand for at give de belgiske myndigheder mulighed for at gøre ende på heftige kampe mellem Lulua- og Balubastammerne. – 20. Rundbordskonferencen om Belgisk Kongos fremtidige status (se 10/12 1959) åbnes i Bruxelles. I konferencen deltager repræsentanter for den belgiske regering, 10 parlamentsmedlemmer og 44 afrikanere. Efter at Patrice Lumumba 21/1 er idømt 6 måneders fængsel for opfordring til vold (se 15/10 1959), forlader repræsentanterne for Lumumbafløjen af Kongos nationale bevægelse (MNC) konferencen, men vender tilbage efter at have fået løfte om, at Lumumba vil få lejlighed til at deltage; han ankommer til Bruxelles 26/1. Lederen af ABAKO (Association du Bas-Congo) Joseph Kasavubu forlader 25/1 konferencen som protest mod, at Kongominister de Schrijver afviser hans krav om, at konferencen skal fungere som konstituerende forsamling.

4. – Samtlige 7 medlemsstater har underskrevet konventionen om oprettelse af Den europæiske Frihandelssammenslutning (EFTA). – 14. Repræsentanter for USA, Canada og de 18 OEEC-lande beslutter på en konference i Paris at lade undersøge spørgsmålet om en reorganisation af OEEC, forholdet mellem de seks og de syv og en forøgelse af hjælpen til de underudviklede lande.

Der opnås enighed om en ny overenskomst i den amerikanske stålindustri (se 7/11 1959), efter at vicepræsident Nixon og arbejdsminister Mitchell har grebet ind i konflikten.

5. – Den laotiske hærs overkommando, der har overtaget regeringsmagten (se 13/12 1959), meddeler, at den har afgivet magten til kongen og anmodet ham om at udnævne et ministerium. – 7. Den nye regering består af repræsentanter for udvalget til forsvar for nationale interesser (C.D.I.N.) og fhv. ministerpræsident Sananikones folkeparti under ledelse af Kou Abhay og med Khampan Panys som udenrigsminister. Den nye regering erklærer, at den vil udskrive valg hurtigst muligt.

6. – Premierminister Macmillan ankommer til Accra i Ghana som første etape på sin rundrejse til britiske Commonwealthlande og besiddelser i Afrika. Han besøger derefter Nigeria (ankomst 11/1), Sydrhodesia (18/1), Nordrhodesia (21/1), Nyasaland (25/1) og Den sydafrikanske Union (27/1).

I Ceylon afskediger premierminister Dahanayake 5 ministre tilhørende friheds-partiet Sri Lanka; 4 af de nye ministre er medlemmer af Dahanayakes eget nydannede parti, Ceylons demokratiske parti.

7. – Premierminister Kwame Nkrumah erklærer, at Ghana er rede til at give afkald på suveræniteten, hvis det derved kan sikre dannelsen af en union af afrikanske stater. Han frygter, at det hurtigt voksende antal af uafhængige stater skal føre til Afrikas splittelse, men håber, at den planlagte union mellem Ghana og Guinea vil modvirke denne tendens. – 13. Federationen Nigerias premierminister Balewa udtaler, at Nigeria ikke vil give afkald på suveræniteten, og at det er for tidligt at tale om »Vestafrikas forenede Stater«.

11. – Mellem Indien og Pakistan sluttes overenskomst om grænsereguleringer på 4 af 5 omstridte punkter af grænsen mellem Punjab og Vest Pakistan (se også 23/10 1959 om overenskomst vedr. grænsen mellem Indien og Øst Pakistan).

12. – Konferencen i Geneve om forbud mod forsøg med kernevåben (se 19/12 1959) genoptages. – 27. En talsmand for det amerikanske udenrigsministerium udtaler, at USA eventuelt vil forsøge at få en begrænset aftale om forbud mod forsøg med kernevåben i stand.

Undtagelsestilstanden i Kenya (indført 20/10 1952) ophæves. – 18. I London åbnes en konference om Kenyas fremtidige status. De 14 afrikanske delegerede med Ronald Ngala og Tom Mboya i spidsen boykotter åbningsmødet, fordi koloniminister Macleod har nægtet at lade M. P. Koinange (som efter den britiske regerings opfattelse sammen med Jomo Kenyatta bærer hovedskylden for Mau-Mau urolighederne) at fungere som delegationens rådgiver. – 22. Ved et kompromis får Koinange adgang til delegationens forhandlinger, men ikke til konferencens plenar- og udvalgsmøder.

Samtlige partier i Indonesien stilles under præsident Sukarnos kontrol, og med ham selv som leder dannes en ny politisk masseorganisation, der skal arbejde for at fuldbyrde revolutionen og skabe et retfærdigt og blomstrende samfund og for indlemmelsen af hollandsk Ny Guinea i Indonesien.

13. – I den franske regering afløser direktøren for Banque de France, Wilfrid Baumgartner, Antoine Pinay som finans- og økonomiminister. Pinay oplyser, at han har afslået et tilbud fra præsident de Gaulle om at blive minister u. p., fordi han ikke har fået tilfredsstillende forsikringer om, at hans økonomiske politik vil blive fortsat. (Af tidligere udtalelser af Pinay fremgår, at kræfter inden for regeringen arbejder for en tilbagevenden til statsindgreb og statsdirigering; senere udtaler generalsekretæren i Pinays parti, de uafhængige, at en afgørende grund til Pinays tilbagetræden er hans uenighed med de Gaulle i udenrigspolitiske spørgsmål). – 15. Chefen for premierministerens kancelli, Louis Joxe (uden for partierne) udnævnes til undervisningsminister (se 23/12 1959).

14. – I sin tale ved åbningen af den øverste Sovjet meddeler ministerpræsident Krushchev, at Sovjetunionens væbnede styrker i løbet af to år vil blive formindskede med 1.2 mill. mand til 2.423.000 mand. Et forslag herom vedtages 15/1. Han fremhæver, at denne reduktion opvejes af fortsatte fremskridt m. h. t. kerne- og raketvåben, og nævner i denne forbindelse, at der arbejdes med udviklingen af et nyt »fantastisk« våben, endnu mere formidabelt end de eksisterende.

16. – I London åbnes en konference om størrelsen af de britiske baser på Cypern. – 18. beslutter konferencen at udskyde proklameringen af Cyperns selvstændighed fra 19/2 til 19/3, idet man ikke har kunnet færdigbehandle alle de spørgsmål, der må løses forinden. – 28. Forhandlingerne afsluttes, uden at der er opnået enighed.

19. – Faldskærmsgeneralen Jacques Massu, der i Algier er chef for et armékorps og overpræfekt for byen Algier, beordres til Paris for at stå til ansvar for stærkt kritiske udtalelser om de Gaulles Algierpolitik i et interview i »Süddeutsche Zeitung«. – 21. Der udstedes landingsforbud i Algier mod fhv. konseilspræsi-

dent Bidault, der er en af lederne for den parlamentariske opposition mod de Gaulles Algierpolitik. – 22. General Jean Crépin udnævnes til Massus efterfølger. I Algier demonstreres for Massu og et fransk Algier. – 24. Demonstranterne, for en stor del bevæbnede militssoldater under ledelse af Joseph Ortiz, den franske nationale front, og den deputerede Pierre Lagaillarde, sætter sig i besiddelse af visse områder i Algiers centrum og barrikaderer sig. Efter blodige sammenstød mellem demonstranter og sikkerhedsstyrker proklamerer den øverstbefalende i Algier, general Challe, belejringstilstand, men politiet og soldaterne gør ikke forsøg på at forhindre arbejdet med forstærkningen af barrikaderne. – 25. Præsident de Gaulle retter i radioen en appel til oprørerne om at »slutte sig til nationen«. – 28. I Paris og andre steder i Frankrig foretages husundersøgelser af højreradikale organisationers lokaler og forhør af lederne. Den generaldelegerede i Algier, Delouvrier, og general Challe forlader efter ordre fra regeringen byen Algier »for at blive i stand til at handle uden pres«. – 29. Præsident de Gaulle giver i en radio- og fjernsynstale hæren i Algier ordre til at genoprette roen. – 30. General Crépin beordrer militsen i aktiv tjeneste, hvilket medfører, at den stilles under krigslovene. – 31. Der ankommer troppeforstærkninger til byen Algier, og general Crépin træffer de sidste forberedelser til at slå revolten ned.

Den algierske oprørsregering (dannet i Cairo sept. 1958) omdannes, og der oprettes et krigsråd inden for kabinettet.

I Washington underskrives en samarbejds- og sikkerhedstraktat mellem Japan og USA til afløsning af sikkerhedstraktaten af 1951. Traktaten giver USA adgang til at holde væbnede styrker i Japan. I et tillæg til traktaten forpligter USA sig til at rådføre sig med Japan i tilfælde af væbnet angreb mod de japanske øer (Ryukyuøerne inkl. Okinawa, Bonimøerne, Vulkanøen, Markusøen og flere mindre øgrupper), som i henhold til fredstraktaten forvaltes af USA. – 27. Sovjetunionen protesterer mod traktaten og erklærer, at den er en hindring for at overdrage øerne Habomai og Shikotan til Japan som forudset i fælleserklæringen af 19/10 1956.

21. – Fra Moskva meldes om et vellykket forsøg med en ballistisk raket, hvis sidste trin med en afvigelse af mindre end 2 km har ramt det beregnede mål i Stillehavet, 12.500 km fra affyringsstedet på russisk territorium.

31. – En grænseaftale samt en venskabs- og ikke-angrebspagt mellem Burma og Kina offentliggøres. Grænseaftalen indeholder bestemmelser om forskellige mindre reguleringer. Bortset herfra anerkender Kina den »traditionelle« linie (McMahon-linien) som grænse mellem Burma og Kina.

Februar 1960

1. – Revolten i Algier (se 19/1) bryder sammen. Pierre Lagaillarde arresteres og føres til Paris; den anden af hovedmændene, Joseph Ortiz, er flygtet. – 3. Nationalforsamlingen giver med 441 stemmer mod 75 (moderate højremænd, algierske deputerede, kommunister m. fl.) regeringen fuldmagt til i henhold til forfatningens art. 38 at regere ved dekreter i tiden indtil 1/4 1961. Forslaget vedtages ligeledes af senatet. – 5. Den franske regering rekonstrueres. Jacques Soustelle (Unionen for den nye Republik), der som tilforordnet premierministerens kancelli har været minister for Sahara og spørgsmål vedr. atombomben, fratræder, og hans hverv overtages af folkerepublikaneren Pierre Lecourt. Forsvarsminister Pierre Guillaumat (uden for partierne) og informationsminister Roger Frey (UNR) bliver tilforordnet premierministerens kancelli, og forsvarsministeriet og informationsministe-

riet overtages af henholdsvis Pierre Messmer (uden for partierne) og Louis Terrenoire (UNR). – 10. Regeringen giver meddelelse om en omfattende reorganisation af den civile og militære forvaltning i Algier. Tre generaler i Algier er frataget kommandoen, og territorialmilitsen (hjemmeværnet) vil blive opløst. – 14. Der er dannet et ministerudvalg for Algier under præsident de Gaulles ledelse.

Tass giver meddelelse om et nyt vellykket russisk raketforsøg mod et mål i Stillehavet (se 21/1).

Udenrigsminister Selwyn Lloyd oplyser i underhuset, at det sidste britiske forslag går ud på, at baserne på Cypern skal omfatte 300 kv.km, medens ærkebiskop Makarios kun tilbyder 90 kv.km. – 8. Forhandlinger i Nicosia mellem statssekretæren i koloniministeriet Julian Amery på den ene, ærkebiskop Makarios og dr. Kutchuk på den anden side om de britiske baser på Cypern bryder sammen, og det meddeles, at proklameringen af Cyperns selvstændighed må udskydes til efter 19/3 (se 16/1). – 11. meldes, at guvernør Sir Hugh Foot forhandler med Makarios og Kutchuk, og 24/2 genoptages forhandlingerne med Amery.

I Israel meddeles officielt, at israelitiske tropper natten mellem 31/1 og 1/2 er gået til aktion mod syriske stillinger i den demilitariserede zone ved Tiberiassøen. – 2. FNs våbenstilstandskontrolorganisation opfordrer Syrien og Israel til at trække deres styrker tilbage fra zonen. – 3. Den forenede arabiske Republik og Israel beskylder i breve til sikkerhedsrådet hinanden for aggression.

Ved valget i den indiske stat Kerala (se 31/7 1959) besætter de 3 samarbejdende partier, kongrespartiet, Prajasocialisterne og den muhammedanske liga, 94 (1957: 60) af den lovgivende forsamlings 126 pladser, kommunisterne og deres forbundsfæller 29 (65). Kommunisterne opnår over 3,5 mill. stemmer (43 %) mod 2,3 mill. stemmer (39 %) i 1957, de 3 partier 4,3 mill. stemmer (53 %) mod godt 3 mill. (51 %). – 22. Kongrespartiet og Prajasocialisterne danner koalitionsregering med tilsagn om støtte fra den muhammedanske liga, og præsidentstyret ophører.

3. – Sovjetunionen har i noter til Danmark, Norge, Schweiz, Storbritannien, Sverige og Østrig henledt opmærksomheden på, at der findes mestbegunstigelsesklausuler i dens handelsaftaler med disse lande, og at frihandelssammenslutningen derfor er uforenelig med medlemsstaternes forpligtelser over for Sovjetunionen. – 13. Europamarkedets ministerråd vedtager på et møde i Bruxelles den fælles toldtarif, der efterhånden skal afløse medlemsstaternes tariffer og dermed virkeliggøre den planlagte toldunion. – 18. Det meddeles, at Den europæiske Frihandelssammenslutnings sekretariat vil blive henlagt til Genève.

I en tale i det sydafrikanske parlament (se 6/1) tager premierminister Macmillan klart afstand fra raceadskillelsespolitikken og erklærer, at den afrikanske nationalbevidsthed må akcepteres som et politisk faktum. – 14. Det amerikanske fag- og industriforbund (AFL-CIO) opfordrer sine medlemmer til at boykotte sydafrikanske varer som protest mod raceadskillelsespolitikken. – 29. Det engelske arbejderpartis og fagforeningskongressens boykot af sydafrikanske varer skal begynde 1/3 og vare marts måned ud.

4. – Warszawapagtens rådgivende politiske komité holder møde i Moskva, ved hvilket også observatører fra Kina, Nordkorea og Den mongolske Folkerepublik er til stede. I et kommunique fra mødet hedder det bl. a., at hvis det ikke lykkes at få sluttet fredstraktat med de to tyske stater, har østmagterne intet andet valg end at slutte fredstraktat med Østtyskland og løse Berlinspørgsmålet på grundlag heraf.

Den danske damper »Inge Toft« har af sit rederi – af hensyn til besætningen – fået ordre til at losse sin last af potaske og cement fra Israel i Port Said, hvor den har været tilbageholdt af de ægyptiske myndigheder siden 21/5 1959 på grund af

det ægyptiske forbud mod, at skibe fra Israel eller med laster fra eller til Israel passerer Suezkanalen. – 15. forlader »Inge Toft« Port Said og sejler ud i Middelhavet.

Den australske premierminister Robert G. Menzies overtager udenrigsministeriet, efter at Richard G. Casey, udenrigsminister siden 1951, er blevet udnævnt til peer for livstid. – 9. Lederen af det australske arbejderparti siden 1951, dr. H. V. Evatt, udnævnes til højesteretspræsident i New South Wales. Han efterfølges som leder af arbejderpartiet og den parlamentariske opposition af A. A. Calwell.

6. – Den italienske præsident Gronchi ankommer til Moskva på officielt besøg i Sovjetunionen.

Guatemala, Honduras og Salvador slutter overenskomst om fællesmarked for arbejdskraft, varer og kapital. De tre lande skal i løbet af 5 år sammensluttes i en toldunion. – 18. Repræsentanter for Argentina, Brasilien, Chile, Mexico, Paraguay, Peru og Uruguay underskriver i Montevideo en traktat om oprettelse af et frihandelsområde. I løbet af 12 år skal mindst 75 pct. af handelen inden for området frigøres for restriktioner.

Ved valget i Burma får den »rene« fløj af det antifascistiske frihedsforbund (AFPFL) under den tidligere premierminister U Nu over 2/3 af stemmerne og besætter 4/5 af deputeretkammerets 250 pladser. Den »stabile« fløj af AFPFL under U Ba Swe og U Kyaw Nyein får 30 mandater.

9. – I Irak får 3 partier tilladelse til at udøve politisk virksomhed: Det nationaldemokratiske parti under finansminister Muhammed Hadid, Kurdistans demokratiske parti under Mulla Mustafa Barzani og et kommunistisk parti under Daud al Sayegh.

11. – På konferencen i Genève (se 12/1) foreslår USA, at et forbud mod forsøg med kernevåben ikke skal omfatte underjordiske forsøg med seismiske udslag under 4,75, indtil der er udarbejdet pålidelige metoder til at opdage sådanne mindre eksplosioner under jorden. Samtidig foreslås et fælles forsknings- og forsøgsprogram for at finde frem til sådanne metoder.

I Amiens i Nordfrankrig kommer det til voldsomme sammenstød mellem bønder, der demonstrerer mod regeringens landbrugspolitik, og politiet. – 24. Regeringen beslutter at imødekomme bøndernes krav om prisgarantier, men vil ikke genindføre det for 14 måneder siden afskaffede system, hvorefter landbrugsprodukternes priser reguleres efter levomkostningsindekset.

I Paris indledes forhandlinger mellem premierminister Debré og præsident Tsiranana om selvstændighed for Madagascar inden for det franske fællesskabs ramme. – 23. Regeringscheferne i Tsad, Den centralafrikanske Republik, Republikken Kongo og Gabon har besluttet at oprette et fællesudvalg, som skal forhandle med den franske regering om en »køreplan« for overførelse af visse statsanliggender fra det franske fællesskab til de 4 republikker og om en samarbejdsoverenskomst med Frankrig. Formålet er at opnå selvstændighed for en føderation af de 4 republikker (der i jan. 1959 dannede toldunion) inden for det franske fællesskab.

Ministerpræsident Krushchev ankommer på officielt besøg i Indien til Delhi, hvor han og premierminister Nehru 12/2 underskriver en aftale (af sept. 1959) om en russisk kredit på 1,5 milliarder rubler og en kulturaftale. Han fortsætter 16/2 til Burma og 18/2 til Indonesien. Han og præsident Sukarno underskriver en aftale om hjælp til Indonesiens industrialisering og i forbindelse hermed en russisk kredit på 250 mill. rubler.

13. – Den første franske atomkerneeksplosion finder sted ved Reggane i Sahara. Præsident de Gaulle udtaler, at Frankrig herefter bedre kan gøre sin indflydelse gældende ved afslutningen af overenskomster mellem »atom«magterne om afskaffelse af kernevåben. Forskellige asiatiske

og afrikanske regeringer fordømmer forsøget; Ghana indefryser franske tilgodehavender, og Marokko hjemkalder sin ambassadør i Paris. Ministerpræsident Krushchev beklager forsøget, men venter ikke ugunstige virkninger for konferencen i Genève om forbud mod forsøg med kernevåben, idet han regner med det franske folks og de Gaulles ønske om international afspænding.

Under et besøg af første viceministerpræsident A. Mikojan i Kuba er der truffet aftale om, at Sovjetunionen skal aftage 450.000 t sukker af høsten 1960 og 1 mill. t i hvert af de følgende 4 år. Sovjetunionen yder desuden Kuba en kredit på 100 mill. $ til indkøb af maskiner m. m.

14. – 95,6 pct. af de 80.000 medlemmer af de nyvalgte »elementærdemokratiske« råd i Pakistan giver præsident Ayub Khan et tillidsvotum, og han er dermed valgt til præsident for den første valgperiode i henhold til den kommende forfatning. – 17. nedsætter Ayub Khan en forfatningskommission.

15. – I Delhi offentliggøres et brev, dateret 5/2, hvori premierminister Nehru indbyder ministerpræsident Chou En-lai til et besøg i Delhi i anden halvdel af marts. I brevet afvises påstanden (i note af 26/12 1959) om, at hele den indiskkinesiske grænse aldrig er blevet fastlagt, og Nehru understreger, at der ikke kan forhandles på grundlag af de kinesiske forslag. – 26. Chou En-lai modtager indbydelsen, idet han erklærer, at han kan komme i april.

17. – Den vesttyske regering offentliggør en hvidbog om den antisemitiske »epidemi«, der begyndte i Köln juleaften (se 24/12 1959) og i den flg. tid også bredte sig til andre lande i Vesteuropa. Ifl. hvidbogen er der ikke tale om organiseret antisemitisme.

19. – De tre vestmagters øverstbefalende i Vesttyskland protesterer over for den russiske øverstbefalende i Østtyskland imod, at der til medlemmerne af vestmagternes militærmissioner i Østtyskland er udfærdiget nye pas, der ikke som de gamle gælder »den russiske okkupationszone«, men »Den tyske demokratiske Republik«. – 25. meddeles, at de franske militære myndigheder i Baden-Baden som repressalie har begrænset den derværende russiske militærdelegations bevægelsesfrihed. – 29. Fra Washington meddeles, at de tre vestmagter er enedes om at genoptage flyvninger i »luftkorridoren« mellem Vesttyskland og Vestberlin i større højder end 3.000 m, hvilket Sovjetunionen tidligere har protesteret imod.

20. – Rundbordskonferencen i Bruxelles om Belgisk Kongos status (se 2/1) slutter. Der er truffet beslutning om, at den nye selvstændige Kongostat skal proklameres 30/6, men allerede 10/6 skal en ny Kongoregering afløse de belgiske myndigheder. Valg til centralparlamentets andetkammer og til de lovgivende forsamlinger i de 6 provinser skal finde sted 16/5, provinsparlamenterne skal derefter 15/6 vælge centralparlamentets senat og centralparlamentet før 30/6 i et fællesmøde af de to kamre udse en statschef.

21. – Rundbordskonferencen i London om Kenyas fremtidige status (se 12/1) afsluttes. Koloniminister Macleods forslag vedr. forfatningen har med visse forbehold fået tilslutning fra og hans forslag om forfatningsmæssige garantier er taget til efterretning af samtlige grupper med undtagelse af (det europæiske) United Party. Der skal oprettes et lovgivende råd på 65 valgte medlemmer, hvoraf de 53 vælges ved direkte valg, og de 12 såkaldte nationale medlemmer vælges af de 53. Af de 53 pladser sikres europæerne 10, asiaterne 8 og araberne 2, og af de 12 »nationale« medlemmer skal 4 være afrikanere, 4 europæere, 2 ikke-muhammedanske asiater, 1 muhammedansk asiat og 1 araber. Guvernøren skal have ret til at udpege medlemmer for at sikre et regeringsdygtigt flertal i rådet. Ministerrådet, der udnævnes

af guvernøren, skal bestå af 4 officielle og 8 uofficielle medlemmer (4 afrikanere, 3 europæere og 1 asiat). Guvernøren i Kenya har meddelt, at han vil udnævne flere afrikanske ministre uden at afvente den nye forfatning.

I Kamerun afholdes folkeafstemning om den nye forfatning, der godkendes med knap 800.000 mod godt 530.000 stemmer. Forfatningen har store ligheder med den nuværende franske. – 25. Ministerpræsident Ahmadou Ahidjo erklærer, at dekretet af 1955 om opløsning af den kamerunske folkeunion (UPC) vil blive ophævet. Folkeunionen, hvis leder er den landflygtige Félix Rolande Moumie, boykottede folkeafstemningen og stod bag blodige uroligheder lige før denne.

22. – Den islandske krone devalueres. Den nye paritet er fastsat til 38 kr. = 1 dollar mod hidtil godt 16 kr. = 1 dollar. (I virkeligheden har der hidtil eksisteret ikke mindre end 13 forskellige valutakurser for forskellige transaktioner). Samtidig forhøjes diskontoen fra 7 til 11 pct. Disse foranstaltninger er led i regeringens saneringsplan, som bl. a. omfatter liberalisering af 60 pct. af importen og afskaffelse af automatisk pristalsregulering af lønninger. Til gennemførelse af saneringen har OEEC bevilget Island en kredit på 12 mill. dollars fra EMF, og Den internationale Valutafond har stillet 8,4 mill. dollars til rådighed.

Det britiske trawlerforbund meddeler, at ingen britiske trawlere vil drive fiskeri inden for den islandske fiskerigrænse under den internationale søretskonference, der begynder 17/3 i Genève.

23. – Præsident Eisenhower ankommer til den nye hovedstad Brasilia på officielt besøg i Brasilien. Han fortsætter derefter til Argentina (ankomst til Buenos Aires 26/2) og Chile (ank. til Santiago 29/2).

24. – Den italienske regering Segni indgiver sin afskedsbegæring efter at det liberale partis nationalråd 21/2 med overvældende flertal har besluttet at unddrage regeringen partiets støtte.

27. – I anledning af, at Vesttyskland har søgt kontakt med Spanien om militære depoter og øvelsesområder på spansk territorium, udtaler forbundskansler Adenauer, at Vesttyskland i spørgsmål af militærpolitisk karakter kun vil handle i nøje forståelse med NATO. – 29. Udenrigsminister Selwyn Lloyd udtaler i underhuset sin tilfredshed med Adenauers erklæring og oplyser, at han fra den vesttyske og den spanske regering har fået kategoriske forsikringer om, at der ikke er ført forhandlinger om anlæg af vesttyske raketbaser i Bilbao, ligesom den vesttyske regering har erklæret, at den ikke har til hensigt at fremstille kernevåben på vesttysk område eller andetsteds.

29. – I det amerikanske senat søger senatorer fra Sydstaterne ved endeløse taler (»filibustering«) at hindre vedtagelsen af et forslag, hvorefter forbundsregeringen kan gribe ind i enkeltstaternes anliggender for at sikre negrene stemmeret.

Marts 1960

1. – Præsident Eisenhower afslutter sit besøg i Chile (se 23/2) og aflægger de flg. to dage besøg i Uruguay.

Præsident Sékou Touré meddeler, at Guinea vil udtræde af francområdet. Kolonifranc'en vil blive afløst af en Guineafranc, og der vil blive oprettet en nationalbank.

2.–5. – Ministerpræsident Krushchev afslutter sin rejse i Asien (se 11/2) med et besøg i Afghanistan. Af et kommunique ved afslutningen af besøget fremgår, at K. med førsteminister Muhammed Daud har drøftet Afghanistans krav om oprettelsen af en selvstændig pathanstat »Pushtunistan« (det pushtutalende pathanfolk er

bosat dels i Afghanistan, dels i Pakistan). 3. – Formanden for det europæiske fællesmarkeds kommission, Walter Hallstein, meddeler, at kommissionen vil foreslå en hurtigere gennemførelse af Romtraktaten end oprindelig forudsat. De endnu bestående kontingenter for industriprodukter mellem de 6 lande foreslås afviklet inden 31/12 1961, de indbyrdes toldsatser skal til samme tidspunkt være sænket med 50 pct. i st. f. 30 pct., og indførelsen af den fælles toldtarif over for andre lande skal begynde allerede 1/7 1960 i st. f. 31/12 1961. Planen tiltrædes i princippet af fællesmarkedets ministerråd på et møde i Bruxelles 10/3 og af fællesmarkedets parlamentariske forsamling på et møde i Strasbourg 31/3. – 11.–12. afholdes i Wien en konference af ministre fra de 7 EFTA-lande. De 7 regeringer er rede til, under forudsætning af gensidighed, at udstrække toldsænkningerne, der begynder 1/7 med en nedsættelse på 20 %, til de seks og andre lande i overensstemmelse med principperne i GATT. – 29.–30. afholdes i Paris en konference af repræsentanter for de 18 OEEC-stater, USA og Canada samt det europæiske fællesmarked om forholdet mellem fællesmarkedet og frihandelssammenslutningen (EFTA). Der aftales et nyt møde 24/5, til hvilket der skal indsamles oplysninger om de toldsatser, der efter 1/7 kommer til at gælde inden for fællesmarkedet og EFTA.

Udenrigsminister Selwyn Lloyd erklærer, at Storbritannien ikke for øjeblikket har til hensigt at lade britiske flyvemaskiner flyve til og fra Vestberlin i større højder end 3000 m (se 19/2). – 9. Udenrigsminister Herter udtaler, at de 3 vestmagter altid har hævdet, at deres flyvemaskiner har ret til at flyve i en hvilken som helst højde i luftkorridorerne til Vestberlin, men det er ikke for tiden teknisk nødvendigt at flyve højere end 3000 m. – 11. Den amerikanske og den britiske overkommando i Vesttyskland begrænser de russiske militærmissioners bevægelsesfrihed (se 19/2). – 14. Stabschefen for de russiske tropper i Østtyskland meddeler, at passene til vestmagternes militærmissioner indtil videre vil blive udstedt i den gamle form. Dagen efter ophæves rejserestriktionerne for de russiske militærmissioner i Vesttyskland.

4. – Et fransk skib med belgisk ammunition til den cubanske hær eksploderer i Havannas havn, og et stort antal mennesker dræbes og såres. Fidel Castro angriber dagen efter ved massebegravelsen USA for at søge at forhindre Cuba i at få ammunition udefra og antyder, at eksplosionen skyldes amerikansk sabotage. – 7. Udenrigsminister Herter tilbageviser over for Cubas chargé d'affaires beskyldningen og erklærer, at man på baggrund af Fidel Castros ansvarsløse udtalelser må betvivle hans oprigtighed, når han siger, at han ønsker en forbedring af forholdet mellem USA og Cuba. – 8. Cubas udenrigsminister Raul Roa protesterer mod Herters udtalelser, der betegnes som en fornærmelse mod den revolutionære regering.

5. – Præsident Sukarno udsteder et dekret, der suspenderer det indonesiske parlament og bestemmer, at det skal reorganiseres på grundlag af 1945-forfatningen. – 27. Sukarno har udnævnt et nyt parlament bestående af 130 medlemmer af de politiske partier og 131 repræsentanter for »korporative grupper«. Af de politiske partier har det nationalistiske parti (P.N.L.) 44 repræsentanter i det nye parlament, det muhammedanske Nahdlatul Ulama-parti 36 og det kommunistiske parti 30. Et af de største partier, det muhammedanske Masjumi-parti, bliver ikke repræsenteret. Præsident Sukarno meddeler, at der vil blive afholdt valg til parlamentets partisektor inden udgangen af 1962.

6. – Den danske fagforeningsbevægelse vil opfordre til boykot af sydafrikanske varer i april og maj som protest mod raceadskillelsespolitikken (se også 3/2). Tilsvarende meddelelser foreligger 7/3 fra Sverige, 11/3 fra Vesttyskland og 15/3 fra Norge. – 9. Premierminister Hendrik Verwoerd angriber i det sydafrikanske

parlament vestmagternes Afrikapolitik (se 3/2). – 21. Den panafrikanske kongres' kampagne mod pastvangen fører til blodsudgydelse. I Sharpeville, 60 km fra Johannesburg, og i Langa i Kapprovinsen åbner politiet ild mod demonstranter, der samler sig uden for politistationerne og forlanger at blive arresteret, fordi de ikke har deres pas (identitetskort) på sig. Mange dræbes og såres. – 24. Politiet foretager razziaer i den afrikanske nationalkongres' og den panafrikanske kongres' m. fl. organisationers lokaler, og der udstedes mødeforbud i 3 måneder i alle større byer. Lederen af nationalkongressen, Albert Luthuli, opfordrer til at gøre 28/3 til en sørgedag i anledning af blodsudgydelsen. – 25. De 28 stater i den afro-asiatiske gruppe i FN kræver sikkerhedsrådet indkaldt for at drøfte situationen i Sydafrika. – 26. Regeringen ophæver midlertidigt pastvangen. Mødeforbudet udstrækkes til flere distrikter. Luthuli opfordrer til at brænde passene og foregår selv med et godt eksempel. – 28. Opfordringen til at gøre dagen til en sørgedag følges i stor udstrækning af negrene, der udebliver fra arbejdspladserne; det kommer til svære uroligheder i Kapstaden, Johannesburg og andre steder. – 29. Den panafrikanske kongres truer med generalstrejke fra og med 30/3, hvis regeringen ikke helt ophæver pastvangen. De fleste negre udebliver stadig fra arbejdspladserne. – 30. Regeringen proklamerer belejringstilstand i 300 distrikter, og politiet arresterer over 200 personer, deriblandt lederen af nationalkongressen, Albert Luthuli, og kongressens generalsekretær, Duma Nokwe. Militæret får ordre til at være klar til aktion, og en del af hjemmeværnet mobiliseres. Den panafrikanske kongres angriber nationalkongressen og opfordrer den til at »holde fingrene væk fra vor kampagne« (mod pastvangen). Sikkerhedsrådet mødes og beslutter uden indvendinger fra noget af medlemmerne at sætte racespørgsmålet i Sydafrika på dagsordenen.

I Ghana offentliggøres udkast til en ny republikansk forfatning, hvorefter parlamentet kan overlade suveræniteten til en union af afrikanske stater. – 15. Nationalforsamlingen godkender regeringens forslag om, at Ghana skal være republik. Forslaget går til folkeafstemning.

Det østtyske blad »Neues Deutschland« meddeler, at der er oprettet diplomatiske forbindelser mellem Østtyskland og Guinea og at Guineas nyudnævnte ambassadør den foregående dag har overrakt præsident Wilhelm Pieck sine akkreditiver. – 11. Det vesttyske udenrigsministerium erklærer i en note, at Vesttyskland vil afbryde de diplomatiske forbindelser med Guinea, hvis Guinea ikke officielt og utvetydigt erklærer, at det ikke har diplomatiske forbindelser med Østtyskland. – 16. Guineas ambassadør i Bonn afgiver en erklæring om, at der ikke er oprettet diplomatiske forbindelser med Østtyskland, men udenrigsminister von Brentano betegner erklæringen som utilfredsstillende. – 30. afrejser en embedsmand fra det vesttyske udenrigsministerium til Conakry for at skaffe klarhed over, om Guinea har anerkendt den tyske demokratiske republik eller ikke.

7. – Efter at præsident de Gaulle 3/3–5/3 har foretaget en militær inspektionsrejse i Algier, offentliggør den franske regering en erklæring, hvori det fastslås, at de Gaulles tilbud om at forhandle med oprørerne om betingelserne for våbenstilstand står ved magt, men da tilbudet ikke er blevet modtaget, må hæren genoprette ordenen. Når dette er sket, vil algiererne få valget mellem 1) fortsættelse af det nuværende forhold til Frankrig, 2) fuldstændig adskillelse fra Frankrig, 3) et med Frankrig associeret Algier, den sandsynligste løsning. Fuldstændig adskillelse fra Frankrig, der vil nødvendiggøre store omgrupperinger af befolkningen, vil føre til kaos, og de Gaulle anser det for udelukket, at der vil kunne blive flertal for denne løsning. – 14. Oprørsregeringen erklærer, at de Gaulle har lukket døren for fredsforhandlinger, og at oprørerne vil kæmpe, indtil de har opnået selvstændighed for Algier.

10. – Det belgiske deputeretkammer godkender med alle stemmer mod én regeringens Kongopolitik (se 20/2).

11. – Fra Cape Canaveral i Florida opsendes en kunstig planet, som går ind i en bane mellem Jorden og Venus. Dens omløbstid om solen er 311 dage. Den er forsynet med radioudstyr, der skal sætte den i stand til at transmittere signaler over interplanetariske afstande.

15. – 10 magts nedrustningskonferencen (se 7/9 1959) åbnes i Genève med taler af lederne af de amerikanske og russiske delegationer, Frederick M. Eaton og Valerian Sorin. – 16. Lederen af den britiske delegation Ormsby-Gore forelægger et af de 5 deltagende vestmagtlande udarbejdet forslag om almindelig og kontrolleret nedrustning i 3 etaper (tilstillet de 5 østmagters forhandlere og offentliggjort 14/3) og Sorin fremsætter en udtalelse om det russiske nedrustningsforslag (se 18/9 1959).

Den 85-årige Syngman Rhee (det liberale parti) genvælges som Sydkoreas præsident for en ny 4 års periode. Det opgives officielt, at han har fået 92 % af de afgivne stemmer. Hans modkandidat, dr. Chough Pyung Ok (det demokratiske parti) er nogle uger forinden afgået ved døden. Til vicepræsident vælges Lee Ki Poong, det lib. parti, der besejrer den hidtidige vicepræsident, dr. John Myun Chang, det dem. parti. Oppositionen beskylder regeringen for valgtryk og forfalskning af resultatet. På valgdagen opstår uroligheder forskellige steder. I havnebyen Masan skyder politiet på demonstranterne og dræber et antal personer.

17. – I Genève åbnes en ny international søretskonference om territorialfarvandets bredde og fiskeriterritoriets udstrækning. Den russiske delegation foreslår (22/3), at enhver stat skal have ret til at fastsætte territorialfarvandets bredde til højst 12 sømil; hvis bredden fastsættes til mindre end 12 sømil, skal der i tilslutning til territorialfarvandet kunne oprettes en fiskerizone, således at den samlede bredde af territorialfarvand og fiskerizone ikke overstiger 12 sømil. Canada foreslår (25/3) et 6 sømil bredt territorialfarvand og uden for dette en 6 sømil bred zone, hvor kyststaten alene skal have ret til fiskeri. Et amerikansk forslag (24/3) regner ligesom det canadiske med et territorialfarvand på 6 sømil og yderligere en 6 sømil bred fiskerizone, men andre lande skal have ret til at fange samme slags fisk og i lige så store mængder som i gennemsnit i perioden 1953–58. Det canadiske forslag støttes af Island og Norge, det amerikanske af Storbritannien.

18. – Præsident de Gaulle nægter at indkalde parlamentet til en ekstraordinær samling for at behandle landbrugspolitikken (se 11/2), til trods for, at over halvdelen af nationalforsamlingens medlemmer har fremsat begæring herom.

19. – På konferencen i Genève om forbud mod forsøg med kernevåben akcepterer Sovjetunionen det amerikanske forslag af 11/2, med det forbehold, at de tre lande også skal undlade at foretage underjordiske forsøg med mindre kernevåben i de 5 år, som de fælles undersøgelser antages at ville vare. – 29. Efter forhandlinger i Washington erklærer præsident Eisenhower og premierminister Macmillan sig rede til, når en overenskomst om forbud mod kontrollerbare forsøg med kernevåben er underskrevet, frivilligt for en vis periode at give afkald på forsøg under jorden med små kerneeksplosioner.

Ved valget i Ceylon får premierminister Dahanayakes nye parti, Ceylons demokratiske parti, kun 4,2 % af de afgivne stemmer og 4 mandater, og D. selv opnår ikke valg. Det forenede nationale parti (konservativt) får 50 mandater (29,4 % af stemmerne), frihedspartiet Sri Lanka 46 (22,1 %), det (tamulske) federale parti 15 (6,5 %), det socialistiske parti 10 (10,6 %), Folkets forenede Front (en alliance af venstreorienterede og en buddhistisk organisation) 10 (10,4 %), kommunisterne 3 (4,3 %) og uafhængige og andre partier 13 (12,5 %). Foruden de valgte 151 (hidtil 95) medlemmer består underhuset af 6 repræsentanter for for-

skellige minoriteter udpeget af generalguvernøren. – 23. Lederen af Det forenede nationale parti, Dudley Senanayake (søn af Ceylons første premierminister og selv premierminister 1952–53) danner regering.

21. – Regeringschefen i Mauretanien, Moktar Ould Daddah, meddeler, at Mauretanien i 1961 vil blive en selvstændig stat inden for det franske fællesskab. – 26. Mellem premierminister Debré og præsident Philibert Tsiranana er der truffet aftale om, at Madagaskar skal være en selvstændig stat inden for det franske fællesskab. – 31. udsendes officiel meddelelse om en tilsvarende aftale for Federationen Mali (de selvstyrende republikker Sudan og Senegal).

Chiang Kai-Shek vælges af nationalforsamlingen på Formosa til præsident for en ny 6 års periode, efter at bestemmelsen om, at præsidenten kun kan genvælges én gang, er blevet ophævet.

Under et besøg i Peking træffer regeringschefen i Nepal, B. P. Koirala, aftale med ministerpræsident Chou En-lai om nedsættelse af et udvalg, som skal fastsætte grænsen mellem Kina og Nepal på grundlag af den eksisterende, traditionelle grænselinie, om en økonomisk hjælp til Nepal på 100 mill. rupier (21 mill. $) og om oprettelse af direkte diplomatiske forbindelser mellem Kina og Nepal. Ved et genbesøg af Chou En-lai i Nepal skal der forhandles om en freds- og venskabspagt mellem de to lande.

23. – Ministerpræsident Krushchev med familie og følge, deriblandt udenrigsminister Gromyko, ankommer til Paris på et officielt 11 dages besøg i Frankrig. Besøget skulle efter den oprindelige plan have fundet sted 15/3 og varet 14 dage, men er blevet udsat og afkortet p. gr. af Krushchevs sygdom. – 24. har K. den første af flere samtaler med præsident de Gaulle og modtages på rådhuset. I sin tale dèr såvel som i sine øvrige udtalelser under besøget minder K. om det fransk-russiske våbenbroderskab under to verdenskrige og advarer mod den tyske militarisme. – 26. forlader K. med følge Paris og foretager i de flg. dage en rejse i provinsen. – 31. er K. tilbage i Paris og tilbringer de to sidste dage af besøget som de Gaulles gæst i Rambouillet.

24. – Repræsentanternes hus i Washington vedtager et lovforslag om negrenes borgerlige rettigheder. Forslaget går bl. a. ud på, at forbundsdomstolene får ret til at udnævne personer til at opføre negre på valglisterne i områder, hvor de lokale tjenestemænd systematisk hindrer negrene i at stemme, og at det skal betragtes som en forbundsforbrydelse at forhindre påbud om samundervisning ved vold eller trussel om vold. Herefter beslutter senatet at henlægge de dér behandlede forslag (se 29/2) og tage det af repræsentanternes hus vedtagne op til debat.

25. – I Italien danner Fernando Tambroni ny kristelig-demokratisk regering. Af de 22 kabinetsministre er der kun 4, der ikke var medlemmer af ministeriet Segni. Segni selv bliver udenrigsminister i stedet for Pella.

27. – Ved valget i Argentina får det radikale folkeparti 24,7 % af de afgivne stemmer, regeringspartiet, de intransigente radikale, 21,4 % og de konservative 9 %. Péronisterne og kommunisterne, der ikke må opstille, har opfordret deres tilhængere til at stemme blank, og der afgives over 2 millioner (25 %) blanke stemmesedler. Regeringspartiet har også efter valget, der kun gælder en del (102) af mandaterne, flertal i deputeretkammeret, idet partistillingen er: intransigente radikale 108 (÷25), det radikale folkeparti 78 (+26), konservative 6 (+4). Under valgkampen er der (fra 13/3) indført undtagelsestilstand for at tilintetgøre planer om at hindre valgets gennemførelse.

I Kenya dannes et nyt afrikansk politisk parti, Kenya African National Union (KANU), som skal arbejde for øjeblikkelig politisk uafhængighed. Der nedsættes et programudvalg med James Gichuru som formand. Blandt udvalgets øvrige medlemmer er Ronald Ngala og Tom Mboya.

POLITISK KRONIK

DANMARK

Januar 1960

2. – Økonomiminister Bertel Dahlgaard udtaler, at det radikale venstre sikkert vil være rede til at deltage i et regeringsansvar også efter valget, såfremt en udvikling efter de hidtidige linier i afgørende grad muliggøres. Arbejdet med forenklingen af skattelovgivningen må fortsættes, så at opkrævning af skatten af årets indtægt muliggøres uden en væsentlig forøgelse af administrationen.

3. – Udenrigsminister Krag underskriver på Danmarks vegne konventionen om oprettelse af Den europæiske Frihandelssammenslutning.

4. – Finansminister Kampmann konstitueres som statsminister under H. C. Hansens sygdom.

De første raketter til Danmark af Honest John-typen losses i Århus havn, hvorfra de skal transporteres til Holbæk.

8. – Den dansk-svenske landbrugsaftale (se 12/7 1959) underskrives. Den træder i kraft 1/7 samtidig med konventionen om oprettelsen af den europæiske frihandelssammenslutning.

Læseplansudvalget for gymnasiet har vedtaget en ny fag- og timeplan. På den sproglige linie kan ved optagelsen i 1. g. vælges russisk eller spansk i st. f. henholdsvis fransk og tysk. Ved oprykningen i 2. g. sker der en deling i en nysproglig, en klassisk-sproglig og en samfundssproglig gren. På den matematiske linie kan der ved optagelsen i 1. g. vælges russisk i st. f. fransk, og ved oprykningen i 2. g. foretages en deling i en matematisk-fysisk, en samfundsmatematisk og en naturfaglig gren.

11. – Venstres formand, fhv. statsminister Erik Eriksen, tager på Ribe amts venstres årsmøde i Esbjerg stilling til et åbent brev fra 15 højskolemænd til venstres folketingsgruppe. Brevet kritiserer, at venstres og de konservatives fællesudtalelse af 4/10 1959 er blevet til uden virkelig drøftelse med de menige medlemmer og opfordrer til fornyet overvejelse af det forsvarlige i den foreslåede skattenedsættelse; ved en ændring af forslaget må der kunne skabes muligheder for at bevare Thorkil Kristensen for venstre og det politiske liv. Erik Eriksens svar er en skarp afvisning af beskyldningen for lederdiktatur som uden grund i virkeligheden og fornærmende for folketingsgruppens medlemmer.

13. – I Bagdad underskrives en handels- (mestbegunstigelses) aftale mellem Danmark og Irak.

Økonomiminister Bertel Dahlgaard fremsætter som fungerende udenrigsminister forslag til folketingsbeslutning om ratifikation af konventionen om oprettelse af Den europæiske Frihandelssammenslutning og af overenskomsten med Forbundsrepublikken Tyskland om ydelse af 16 mill. DM (26,3 mill. kr.) til danske statsborgere, som har været ramt af nationalsocialistiske forfølgelsesforanstaltninger.

Finansminister Kampmann fremsætter forslag om ændringer i toldloven og i lov om omsætningsafgift af chokolade- og suk-

kervarer m.m. Ved det første forslag søges bl. a. tilvejebragt den lovmæssige ramme for toldafviklingen over for de øvrige lande i frihandelssammenslutningen, og det sidste, ifl. hvilket der bl. a. sker en mindre nedsættelse af chokoladeafgiften, har til formål at lette den chokoladeforbrugende industri tilpasningen til de friere importforhold.

Boligminister Bundvad og regeringspartierne afviser venstres og de konservatives forslag til beslutning ang. ændring af lov om boligbyggeri (se 27/11 1959). Ministeren oplyser, at der ikke hidtil er givet tilsagn om statslån til nyt boligbyggeri efter kapitel VI, og at overgangsbestemmelsernes muligheder for statslån ikke er udnyttet fuldt ud.

14. – Finansminister Kampmann fremsætter forslag om nedlæggelse af Stats-Brandforsikringsfonden, indenrigsminister Søren Olesen forslag til lov om statens husholdningsråd, hvorefter den daglige ledelse henlægges til en af ministeriet udnævnt forstander, og landbrugsminister Skytte forslag til lov om indkøbsforeninger for mindre jordbrugere.

Folketinget foretager 1. behandling af venstres og de konservatives forslag til beslutning om nedlæggelse af urentable statsbanestrækninger m. v. (se 16/12 1959).

15. – De 5 udvalgsberettigede partier – s., r. v., rf., v. og k. f. – tiltræder et forslag om en ny forsvarsordning, hvorom der er opnået enighed i det nedsatte folketingsudvalg. Den årlige udgift bliver herefter 1053 mill. kr. mod 985 mill. kr. efter regeringens oprindelige forslag, og styrkemålene skal fastholdes gennem automatisk regulering af budgettet efter pris- og lønbevægelser. Tjenestetiden skal for hærens vedkommende nedsættes fra 16 til 12 måneder efterhånden som der skabes beredskabsmæssig dækning ved ansættelse af frivillige på langtidskontrakter. Regeringspartiernes standpunkt mod bevæbning med kernevåben er fastholdt, men oppositionspartierne forbeholder sig ret til at rejse spørgsmålet på ny. Derimod er der enighed om oprettelse af NATO-depoter i Jylland.

I forhold til regeringsforslaget forøges den stående hær med 1/3 brigadegruppe til 2 1/3 brigadegrupper, der alle organiseres som panserinfanteri-brigadegrupper. Reserven skal bestå af 1 2/3 brigadegruppe med ca. 5 pct.'s bemanding i fredstid, 2 rene mobiliseringsbrigadegrupper, 15 lokalforsvarsbataillioner og 15 lokalforsvarsbatterier, i alt 65.000 mand mod 55.000 efter det oprindelige forslag. Hæren får 2 batterier Honest John-raketter.

Søværnet får 1 u-båd og 6 motortorpedobåde mere end efter regeringsforslaget og kommer til at bestå af 8 patruljejagere, 18 m-torpedobåde, 6 u-både, 20 minefartøjer, 9 bevogtningsfartøjer og 2 depotskibe og bevarer 3 forter (Stevns, Langeland og Middelgrunden) i stedet for 2.

Flyvevåbnet skal bestå af 112 kampmaskiner i 7 eskadriller i stedet for 86 maskiner i 5 eskadriller efter regeringsforslaget og får 4 flyvepladser i stedet for 3 samt 1 batteri Nike-raketter.

Undervisningsminister Jørgen Jørgensen fremsætter forslag til lov om ophavsretten til litterære og kunstneriske værker samt forslag til lov om retten til fotografiske billeder. Ved forslaget om ophavsretten indføres en vis beskyttelse for udøvende kunstneres præstationer. Lignende love vil blive søgt gennemført i de andre nordiske lande, således at der bliver i det væsentlige ensartede regler på ophavsrettens område i hele Norden.

16. – De 15 højskolemænds åbne brev til venstres folketingsgruppe (se 11/1) får tilslutning fra en række præster og skolefolk og flere formænd for lokale venstreorganisationer. Biskop H. Dons Christensen, Ribe, er initiativtager til den nye adresse, der også er underskrevet af biskop Gudmund Schiøler, Roskilde.

20. – Efter et møde i venstres folketingsgruppe offentliggøres en erklæring, der afviser, at fællesudtalelsen af 4/10 1959 skulle være vedtaget ved en overrumpling,

og at gruppen skulle have tvunget Thorkil Kristensen til at forlade det politiske liv.

21. – Folketinget vedtager forslaget om statstilskud til landbrugskursus m. m. (se 7/10 1959) mod venstres og de konservatives stemmer og forslaget om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (se 7/10 1959) enstemmigt.

22. – Axel Kristensen (v) fremsætter for v. og k. f. forslag om ændring i ligningsloven, hvorefter lejeværdien af bolig i egen ejendom for skatteåret 1960–61 skal beregnes til 3 1/2 % af ejendomsskyldsværdien og ikke som af ligningsrådet bestemt 4 %.

Folketinget vedtager forslag til lov om hemmelige patenter (se 20/10 1959) mod kommunisternes stemmer.

25. – Nationalbanken meddeler, at diskontoen fra og med 26/1 er forhøjet fra 5 til 5 1/2 %. Kgl. bankkommissær, handelsminister Philip udtaler, at forhøjelsen er foranlediget af den engelske diskontoforhøjelse for nogle dage siden, men også må ses på baggrund af den meget store økonomiske aktivitet og tages som et varsel om, at tiden nu mindre end før er inde til at fravige den seneste tids stramme finanspolitik.

27. – Socialminister Bomholt fremsætter forslag om en særlig ydelse (2 × 100 kr.) til enlige mødre i 1960–61.

Folketinget foretager den afsluttende behandling af forslaget om rigsretstiltale mod fhv. minister Johs. Kjærbøl (se 9/12 1959). Efter en længere debat vedtages en dagsorden, der 1) afviser forslaget om rigsretstiltale, 2) understreger det beklagelige i, at Kjærbøl ikke i sit svar til Augo Lynge gav oplysning om sit kendskab til de vanskeligheder, der havde været forbundet med at fremskaffe kaptajnserklæringen af 11/3 1957, og derved lod erklæringen indgå i besvarelsen med større vægt, end dens tilblivelseshistorie berettigede til, 3) opfordrer regeringen til at søge kommissionsarbejdet vedrørende en minister-ansvarlighedslov fremmet mest muligt. Dagsordenens første afsnit vedtages med 85 stemmer (s., r.v. og rf.) mod 73 (v., k.f., k. og s.f.), medens 9 undlader at stemme. Det sidste afsnit (punkterne 2 og 3) vedtages med 90 stemmer (s., r.v. og rf.) mod 5 (k.), medens 71 undlader at stemme.

Trustkommissionen udsender en betænkning vedrørende cementbranchens konkurrenceforhold og F.L. Smith-koncernen.

28. – Finansminister Kampmann fremsætter forslag om ændringer i lov om forskellige forbrugsafgifter, herunder bl.a. nedsættelse af papirafgiften under hensyn til den påtænkte forhøjelse af papirtolden.

29. – Med Jugoslavien er for 1960 aftalt en eksport af dansk avlskvæg på 4–5000 stk. til en værdi af ca. 10 mill. kr.

Finansminister Kampmann fremsætter forslag om nedsættelse af afgiften på spiritus, vin og øl med det formål at modvirke prisforhøjelser som følge af de påtænkte ændringer i spiritustolden.

Landbrugsminister Skytte fremsætter forslag om vaccination mod ondartede smitsomme pelsdyrsygdomme.

Venstres kreds- og amtsformænd vedtager med alle stemmer mod 1 en udtalelse, hvori de giver udtryk for uforbeholden tillid til venstres formand, fhv. statsminister Erik Eriksen, og til folketingsgruppen og tilsiger fuld støtte til den politik, der er skitseret i fælleserklæringen af 4/10 1959.

Det lønregulerende pristal er steget fra 442 for juli 1959 til 452 for januar 1960. Stigningen bevirker, at arbejdere og tjenestemænd får en portion dyrtidstillæg fra henholdsvis 1/3 og 1/4.

Banker og sparekasser forhøjer de fleste ind- og udlånssatser med 1/2 % (se 25/1).

Februar 1960

2. – Under folketingets 1. behandling af forslag til beslutning om ratifikation af konventionen om frihandelssammenslutningen (EFTA) ønsker venstres ordfører, Per Federspiel, at regeringen skal undersøge muligheden for en associationsaftale med de seks samtidig med, at Danmark indtræder i de syv, og tilsiger sit partis medvirken til en sådan løsning. Poul Møller gør det konservative folkepartis tilslutning afhængig af resultatet af toldlovsforhandlingerne.

3. – Den øverstkommanderende for NATO-styrkerne i Europa, general Norstads kommentarer til forsvarsforliget offentliggøres. Hovedindholdet er, at der med den foreslåede udgift kun kan blive tale om minimale forbedringer, og at NATO's mindstekrav ville medføre en yderligere udgiftsforøgelse på 3–400 mill. kr. årlig.

Landbrugsminister Skytte fremsætter forslag om statsgaranti for lån til tørkeramte landmænd, hvis høstudbytte af korn og rodfrugter i 1959 ligger under 60 % af de to foregående års udbytte, samt forslag om en udvidelse af statens pligt til at betale udgifterne ved vaccination mod mund- og klovsyge.

Alfred Jensen fremsætter på den kommunistiske gruppes vegne forslag om ydelse af ekstraordinær hjælp til langvarigt arbejdsløse.

4. – Justitsminister Hans Hækkerup fremsætter forslag om forskellige ændringer i retsplejelov og straffelov (bl. a. om forhøjelse af vederlag til domsmænd og nævninge).

5. – Handelsminister Philip fremsætter forslag til lov om lån og garantier til visse erhvervsvirksomheder til afløsning af de tilsvarende bestemmelser i lov om foranstaltninger til fremme af danske erhvervsinteresser, der udløber 31/3.

Alfred Jensen fremsætter på den kommunistiske gruppes vegne forslag til folketingsbeslutning om frigivelse af 10.000 lejligheder af de almennyttige boligselskabers planlagte byggeri.

9. – Poul Møller (k.f.) fremsætter på venstres og de konservatives vegne forslag til folketingsbeslutning om indkomst-, formue- og ejendomsskat til staten, hvis gennemførelse vil betyde en nedgang i statens indtægter i 1960–61 på 661,5 mill. kr., fordelt med 515 mill. kr. på indkomst- og formueskatten, 96,5 mill. kr. på ejendomsskatterne og 50 mill. kr. på selskabsskatten. Af egentlige skattereformer foreslås udvidelse af proportionalbeskatningen og adgang til at fradrage betalt, ikke forfalden skat, forhøjelse af børnefradragene og deling af forsørgeres indkomst i to lige store dele inden skatteberegningen, forøget mulighed for skattefri opsparing og adgang for personer, der på grund af alder fratræder stilling eller erhverv, til at blive sat i skat af deres fremtidige indkomst.

10. – Lorentzen (v.) fremsætter på venstres og de konservatives vegne forslag til folketingsbeslutning om forhøjelse af terminsydelserne for lån ydet i henhold til byggestøttelovene af 1938, 1941 og 1946. Besparelserne for statskassen er beregnet til 30 mill. kr. årligt.

11. – Det danske kongepar ankommer til Oslo på et officielt 3 dages besøg.

12. – Trustkommissionens betænkning om bryggeribranchen offentliggøres.

13. – Folketingsmand A. C. Normann (r.v.) udtaler, at det radikale venstre måske burde tilbyde Thorkil Kristensen et valgteknisk samarbejde, således at han stadig kan gøre sig gældende i folketinget som løsgænger. Thorkil Kristensen erklærer, at han ikke vil være i stand til at modtage et sådant tilbud.

16. – Folketinget færdigbehandler forslaget om vaccination mod smitsomme pelsdyrsygdomme (se 29/1), der vedtages enstemmigt, og forslaget om ændring i lov om skibes bemanding (se 2/12 1959), der vedtages mod kommunisternes stemmer.

17. – Folketinget vedtager enstemmigt forslagene om ændringer i omsætningsafgiften af chokolade- og sukkervarer, forskellige forbrugsafgifter og afgiften af spiritus, vin og øl, der alle har relation til toldlovsrevisionen. Venstre undlader at stemme.

Regeringen har besluttet at nedsætte et udvalg til at undersøge, om der er grund til at søge det grønlandske samfunds udvikling, politisk, økonomisk og administrativt, tilrettelagt efter andre synspunkter end de hidtil gældende og eventuelt fremkomme med forslag herom. Folketingsmand Victor Gram (s.) er udset til formand for udvalget.

Forslaget om indkøbsforeninger for mindre jordbrugere vedtages ved 3. behandling. V. og k.f. undlader at stemme, efter at de ved 2. behandling har fået forkastet ændringsforslag om at begrænse lovens løbetid til 2 (i st. f. 10) år og rådighedsbeløbet til 5 (i st. f. 25) mill. kr. plus de resterende 4,1 mill. kr. efter den gældende lov.

18. – Fhv. finansminister Thorkil Kristensen udtræder af venstres folketingsgruppe og nedlægger sine hverv som medlem af finansudvalg, udenrigspolitisk nævn og Nordisk Råd. I en erklæring udtaler han, at det ikke er hans hensigt at forberede en ny partidannelse, og at han stadig er tilhænger af de grundsynspunkter, der er udtrykt i venstres program og i partiets oplæg til valget i 1957, hvorfor han ikke vil nedlægge sit folketingsmandat, men fortsætte sit arbejde i tinget valgperioden ud som uafhængig venstremand.

Trafikminister Lindberg fremsætter forslag om færdigbygning af Hanstholm havn som kombineret trafik- og fiskerihavn med en besejlingsdybde på 8,5 m til en udgift af 104 mill. kr. og om bygning af en fiskerihavn på Romo til 6 mill. kr.

Kirkeminister Bodil Koch fremsætter forslag om deling af Københavns stift og oprettelse af et nyt bispeembede (Kronborg-Bispebjerg stift).

Folketinget vedtager enstemmigt forslaget om tillæg til lov om indenlandsk skillemønt (se 24/11 1959); v. undlader at stemme. I udvalget er der opnået enighed med finansministeren om, at 2-kronestykkerne i hvert fald ikke skal inddrages i de første 5 år og kun efter forhandling med finansudvalget.

Folketinget foretager 1. behandling af v. og k.f.s forslag til beslutning om indkomst-, formue- og ejendomsskat til staten. Det afvises af såvel finansministeren som ordførerne for regeringspartierne og Thorkil Kristensen, der udtaler håbet om, at regeringen kan modstå fristelsen til at konkurrere med oppositionen om skattelettelse.

19. – Statsminister H. C. Hansen afgår ved døden, 53 år gammel.

Udenrigsminister Krag giver folketinget en redegørelse for de konsekvenser m. h.t. det personelle sikkerhedssystem m. v., som udenrigsministeriet har draget af Blechingbergsagen (se 15/12 1959).

20. – Der sluttes vareudvekslingsaftale med Polen for 1960. De gensidige betalinger ventes at ville balancere med ca. 100 mill. kr. Kontingenterne for indførsel fra Polen omfatter bl. a. 1,5 mill. t kul.

21. – Kongen udnævner den konstituerede statsminister, finansminister Viggo Kampmann, til statsminister og bestemmer, at han indtil videre tillige skal beklæde stillingen som finansminister. De øvrige ministre fortsætter i deres hidtidige stillinger.

Efter indstilling fra socialdemokratiets forretningsudvalg vedtager hovedbestyrelsen enstemmigt at konstituere statsminister Kampmann som formand for partiet indtil den næste kongres, der vil finde sted i 1961.

24. – Statsminister Kampmann fremsætter i folketinget en erklæring gående ud på,

at statsministerskiftet ikke medfører nogen ændring i samarbejdet mellem de 3 regeringspartier eller i regeringens politik.

Finansminister Kampmann fremsætter forslag til udskrivningslov for 1960–61. Ved forhøjelse af det skattefri beløb, indførelse af proportionalskat for den del af skalaindkomsten, der ligger mellem 12.000 og 18.000 kr. m. v., lempes beskatningen med ca. 250 mill. kr. Med samme skatteudskrivningsregler som for 1959–60 regnes der for 1960–61 med en forøgelse af den samlede udskrivning af statsskat på 350–400 mill .kr., og efter de nye udskrivningsregler skulle overskuddet på det samlede statsbudget blive af samme størrelsesorden som for 1959–60, et par hundrede mill. kr.

Finansministeren fremsætter endvidere forslag om lempelse af forlystelsesafgiften for filmforevisninger.

Undervisningsminister Jørgen Jørgensen fremsætter forslag om forhøjelse af »Statens almindelige Videnskabsfonds« årlige rådighedsbeløb fra 2,5 til 3,5 mill. kr. og om ændring i lov om ungdommens uddannelsesfonds forvaltning og virksomhed. Ved det sidste forslag forhøjes den årlige bevilling fra 13 til 19 mill. kr., 9 mill. kr. til studielån, 9 mill. kr. til stipendier samt 1 mill. kr. til tilskud til gymnasieelever.

Aksel Larsen (s.f.) fremsætter forslag om ændring i lov om boligbyggeri, hvorved boligministeren får bemyndigelse til at regulere al bygge-, anlægs- og nedrivningsvirksomhed.

Folketinget nægter med 99 stemmer mod 6 (k. og s.f.) et kommunistisk forslag til beslutning om statens overtagelse af De danske Sukkerfabrikker overgang til 2. behandling.

Landbrugsministeren har nedsat en kommission, der skal undersøge, hvorledes den produktionstekniske og økonomiske udvikling påvirker landbrugsøkonomien, og fremkomme med forslag til hensigtsmæssige foranstaltninger. Landbrugsminister Skytte overtager selv formandsposten.

25. – Socialminister Bomholt fremsætter forslag om ændringer i lov om folkeforsikring og i lov om pension og hjælp til enker m. fl. Forslagene medfører en merudgift for det offentlige på 21 mill. kr. til forskellige forbedringer af folke- og enkepensionen.

Trafikminister Lindberg fremsætter forslag om hjemmel til at give Det Store Nordiske Telegrafselskab koncession for 25 år på anlæg og drift af et nyt transatlantisk kabelanlæg.

Folketinget vedtager mod venstres og de konservatives stemmer forslaget om ændring af lov vedr. personlig skat til kommunen (se 26/11 1959). De bestemmelser, der står i forbindelse med den foreslåede reform af selskabsbeskatningen, er taget ud og vil blive genfremsat som særligt lovforslag. I forslaget i øvrigt er der sket en ændring, hvorefter købstæder med indtil 4000 indbyggere får adgang til for et år ad gangen at bestemme, hvor vidt det skattefri personfradrag skal være 4000 eller 3000 kr. for forsørgere og 2500 eller 2000 kr. for ikke-forsørgere. Et ændringsforslag fra v. og k.f., der ville gøre fradragets størrelse afhængig af gennemsnitsindtægten pr. skatteyder, er blevet forkastet ved 2. behandling.

Et ekstraordinært repræsentantskabsmøde i De danske Mejeriers Fællesorganisation vedtager enstemmigt et forslag, hvorefter der ad organisationsmæssig vej skal søges gennemført en ordning, der gør det muligt at føre en af de skiftende eksportforhold uafhængig prispolitik på hjemmemarkedet for mælk og mejeriprodukter.

22. – Regeringen indfører fra 27/2 og indtil videre forbud mod påbegyndelse af boligbyggeri, herunder også sommerhusbyggeri, i hovedstadsområdet og det meste af Nordsjælland samt Ålborg, Århus, Esbjerg, Odense og Randers med forstadskommuner (se også Ø. og P. 1959, p. 315).

Arbejdsminister Bundvad fremsætter forslag til beslutning vedr. konvention om lige løn til mandlige og kvindelige arbejdere for arbejde af samme værdi og vedr. konvention om forskelsbehandling m. h. t. beskæftigelse og erhverv.

Fiskeriminister Oluf Pedersen fremsæt-

ter forslag til beslutning om ratifikation af konventionen af 24/1 1959 ang. fiskeriet i det nordøstlige Atlanterhav og forslag om ændringer i lov om saltvandsfiskeri. Lovforslaget åbner som led i en gensidig ordning adgang for finske, islandske, norske og svenske statsborgere til lystfiskeri på dansk søterritorium.

Landbrugsminister Skytte fremsætter forslag til klitlov (bekæmpelse af sandflugten).

Forslaget om ændringer i toldloven (se 10/11 1959) vedtages enstemmigt med 110 stemmer (s., r.v., rf., k.f. og Hans Schmidt, det tyske mindretal); 37 (v., k., 3 k.f. (Weikop, H. C. Toft og Clausen (Olufskjær)) undlader at stemme. Forslaget om ændringer i og forlængelse af lov om valutaforhold vedtages ligeledes enstemmigt, nemlig med 115 stemmer (s., r.v., rf., k.f. og Schmidt), medens 36 (v., k. og s.f.) undlader at stemme. De gennemførte ændringsforslag til det oprindelige toldlovsforslag går næsten alle i retning af forøget beskyttelse for dansk industri, enten ved toldnedsættelser for råvarer og hjælpestoffer eller ved toldforhøjelser for færdigvarer, men der regnes ikke med nogen væsentlig ændring af provenuet. 13 pct. af den danske industriproduktion vil herefter være beskyttet ved importrestriktioner mod 8 pct. efter det oprindelige forslag.

29. – Sukkertilsynet, der først har tilbudt roedyrkerne en pris af 6,90 kr. pr. dobbeltcentner, forhøjer tilbuddet til 7,25 kr., men sukkerroedyrkerforeningen kræver 8,25 kr.

Marts 1960

1. – Udvalget vedr. lønregulering efter pristal (se 22/5 1958) afgiver betænkning. Underudvalget bestående af repræsentanter for arbejdsgiverforening, fagforbund og tjenestemænd foreslår, at de personlige skatter, men ikke de indirekte skatter og afgifter udgår af pristallet og får tilslutning af den socialdemokratiske repræsentant, medens repræsentanterne for v., k.f. og r.v. samt landbruget og Det statistiske Departement ønsker et pristal renset for såvel direkte som indirekte skatter. Retsforbundets repræsentant, der principielt er enig heri, foretrækker den nuværende ordning for en halv løsning. Underudvalget foreslår endvidere, at udvalget vedr. lonregulering efter pristal afløser pristalsnævnet som rådgivende instans for Det statistiske Departement vedr. beregningen af det lønregulerende pristal, og Det statistiske Departement ønsker sig fritaget for beregningen af lonregulerende pristal og foreslår, at et kollegialt organ bliver ansvarligt for beregningen.

Folketinget vedtager forslaget om ratifikation af konventionen om oprettelse af Den europæiske Frihandelssammenslutning med 98 stemmer (s., r.v., rf., k.f., Thorkil Kristensen, Aksel Larsen (s.f.)) mod 6 (k. og Hans Schmidt, slesvigsk parti); 32 (v. og den konservative H. C. Toft samt de to grønlandske folketingsmænd) undlader at stemme.

Gertie Wandel (k.f.) fremsætter på venstres og de konservatives vegne forslag om en årlig lånerafgift på 5 kr. for hjemlån fra folkebibliotekerne; besparelsen for staten anslås til ca. 3 mill. kr. årlig.

2. – Socialminister Bomholt fremsætter forslag om ændring af understøttelsessatser m. v. i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring, og arbejdsminister Bundvad fremsætter forslag om ophævelse af reglen om attestation fra de kommunale beskæftigelsesudvalg som betingelse for at udbetale understøttelse til ikke-forsørgere under 30 år.

Finansminister Kampmann fremsætter forslag om nedsættelse af tændstikafgiften fra 5 til 2 øre pr. æske og om afskaffelse af afgiften på cigar- og cigarettændere.

Ved 2. behandling af forslag til lov om forsvarets organisation forkastes et kom-

munistisk dagsordensforslag om at udskyde videre behandling af forslaget til efter topmødet i Paris i maj. De stillede ændringsforslag (se 15/1) vedtages derefter med forligspartiernes stemmer, idet dog fiskeriminister Oluf Pedersen stemmer imod og Carsten Raft (k.f.) og Else Zeuthen (r.v.) undlader at stemme.

Landbrugsminister Skytte forhandler med erhvervenes hovedorganisationer om et lovforslag om bemyndigelse til centralisering af landbrugseksporten. Baggrunden er en kontrakt, som Samarbejdsudvalget om Avlsdyreksporten har afsluttet med det jugoslaviske centralindkøbsorgan. Grosserer-Societetets Komité og Provinshandelskammeret har protesteret over for landbrugsministeriet mod bemyndigelsen til samarbejdsudvalget til at slutte aftale med Jugoslavien.

4. – Justitsminister Hans Hækkerup fremsætter forslag om ændringer i biografteaterloven (lempelse af bevillingsafgiften).

Lorentzen (v.) fremsætter på venstres og de konservatives vegne forslag til folketingsbeslutning ang. ophævelse af lov om egnsudvikling.

Fuglsang (k.) fremsætter forslag til folketingsbeslutning om skolelovenes praktiske gennemførelse. For at overvinde lærermangelen foreslås bl.a. oprettelse af nye seminarier og fritagelse af lærere for militærtjeneste.

7. – Trustkommissionen udsender sin sidste betænkning, der handler om konkurrencebegrænsninger i dansk erhvervsliv.

8. – Landbrugsminister Skytte fremsætter forslag om ændring i lov af 16/6 1958 om afsætning af danske landbrugsvarer. Herefter får ministeren bemyndigelse til at fastsætte, at eksporten til lande med centralindkøb skal foregå gennem et centralt eksportorgan (se 2/3).

Weikop (k.f.) fremsætter på venstres og de konservatives vegne forslag om ændring i lov om tilsyn med monopoler og konkurrencebegrænsninger (ophævelse af § 24 om forudgående godkendelse af prisforhøjelser på visse varer) og om ophævelse af lov om indseende med priser.

Fra 1/4 afløses Hans Pinstrup i De samvirkende danske Landboforeningers formandsskab af formanden for Foreningen af jydske Landboforeninger, folketingsmand Anders Andersen (v.).

11. – Folketinget færdigbehandler forslaget om statsgaranti for lån til tørkeramte landmænd, der vedtages enstemmigt, samt forslagene om ændringer i statshusmandsloven og i lov om udlån til statshusmandsbrug. Disse forslag vedtages også enstemmigt, men k.f. undlader at stemme.

Ninn-Hansen (k.f.) fremsætter på venstres og de konservatives vegne forslag til folketingsbeslutning om besparelser i udenrigsministeriets administrationsomkostninger på 5 mill. kr. årlig, bl. a. ved nedlæggelse af ambassadørstillingerne i Island, Norge og Sverige og ved sammenlægning af ambassadørstillingerne i Frankrig og Beneluxlandene.

Fuglsang (k.) fremsætter forslag til folketingsbeslutning ang. ændringer i medhjælperloven; det foreslås bl. a. at loven kun skal omfatte unge under 18 år, og at fæstemål ikke må indgås for længere tid end 1 måned.

13. – Statsminister Kampmann udtaler om tidspunktet for valget, at der fortsat er store opgaver, der skal løses, og som der er politisk mulighed for at løse. Folketinget bør derfor mest muligt have arbejdsro.

15. – Axel Kristensen (v.) fremsætter på venstres og de konservatives vegne forslag om forbud mod strejker og lockouter, der berører livsvigtige samfundsområder, og om oprettelse af en arbejdsretlig voldgiftsdomstol.

På Industrirådets generalforsamling udtaler formanden, fhv. handelsminister Rytter, at toldreformen er en skuffelse for industrien, og at Industrirådet ikke kan påtage sig noget medansvar for det utilfredsstillende resultat.

16. – Nationalbankdirektør Svend Nielsen udtaler på bankens repræsentantskabs-

møde, at intet endnu tyder på, at pengeforholdene er blevet for stramme; men skulle der vise sig tegn på, at likviditeten er ved at blive utilstrækkelig, vil nationalbanken gennem sin kreditgivning til pengeinstitutterne og sin regulerende indgriben på obligationsmarkedet afbøde dette.

Finansminister Kampmann fremsætter forslag om ændring i lov om et stabiliseringslån, hvorefter ministeren bemyndiges til at bestemme, hvornår de foreløbige kvitteringer kan ombyttes med statsobligationer. Ombytningen skal dog senest finde sted fra 1/4 1962, og ministeren oplyser, at det er hensigten straks at udlevere statsobligationer til 65-årige og hen på sommeren at begynde udleveringen til de øvrige lånepligtige.

Landbrugsminister Skytte fremsætter forslag om forlængelse af lov om udlån til forbedring af landbrugets avlsbygninger og socialminister Bomholt forslag om ændring i lov om offentlig forsorg (vedr. alkoholistforsorg og ændringer som følge af lovgivning om revalidering, folkeforsikring og off. sygeforsikring).

Økonomiminister Bertel Dahlgaard besvarer på den sygemeldte boligminister Bundvads vegne en forespørgsel fra v. og k.f. om begrundelsen for »byggestoppet« af 27/2, herunder hvilken indflydelse administrationen af byggestøtteloven har haft på den opståede situation. Endvidere ønsker forespørgerne oplyst, efter hvilke principper de kommende bestemmelser vil blive udformet. Debatten slutter med, at tinget med 84 stemmer mod 64 (v. og k.f.) tager ministerens redegørelse til efterretning.

I et svar til Poul Møller (k.f.) bekræfter finansministeren, at postgirofonden har købt obligationer for et betydeligt beløb på et tidspunkt, hvor nationalbanken var i markedet som sælger. Finansministeren oplyser, at købene blev standset efter henvendelse fra nationalbanken, og at det nu er aftalt med banken, at postgirofondens køb skal foregå mere jævnt i fremtiden.

17. – Indenrigsminister Søren Olesen fremsætter forslag om ændring i lov vedr. personlig skat til kommunen (se 25/2) og Poul Claussen (k.f.) på venstres og de konservatives vegne forslag om ophævelse af den del af lov om et levnedsmiddelinstitut, der angår oprettelsen af selvstændige institutioner for levnedsmiddeltoksikologiske undersøgelser.

Folketinget vedtager forslaget om nedsættelse af tændstikafgiften (se 2/3); tændere skal fortsat være belagt med en afgift, nemlig 2 kr. pr. stk. V. undlader at stemme. Endvidere færdigbehandles forslaget om ændringer i menighedsrådsloven (se 25/11 1959) og de i forbindelse med forslaget til luftfartslov fremsatte lovforslag (se 4/12 1959), der alle vedtages enstemmigt.

18. – Forslaget vedr. koncession til Store Nordiske (se 25/2) vedtages mod kommunisternes stemmer, og forslaget om ratifikation af konventionen ang. fiskeriet i det nordøstlige Atlanterhav vedtages enstemmigt.

19. – Igangsættelsesstoppet for boligbyggeri (se 26/2) ophæves for Esbjerg- og Randersområderne.

21. – Den fungerende handelsminister, økonomiminister Bertel Dahlgaard, fastsætter sukkerroeprisen for 1960–61 til 7,80 kr. pr. dobbeltcentner plus 1 øre for hver dobbeltcentner udbyttet ligger under 330 dobbeltcentner pr. ha, dog højst 8,25 kr. De samvirkende sukkerroedyrkerforeninger opfordrer landmændene til ikke at tegne roer til sukkerfabrikkerne, før overbestyrelserne har godkendt prisen (se 29/2).

22. – Den danske regering har givet tilladelse til, at amerikanerne installerer en transportabel atomreaktor som kraftværk i nærheden af Thule-basen i Grønland.

23. – Gennem brevveksling mellem forsvarsminister Poul Hansen og den øverstbefalende over NATO-styrkerne i Europa, general Norstad, er der indgået overenskomst om oprettelse af militære NATO-depoter i Danmark.

Den økonomiske årsoversigt offentliggøres, og økonomiminister Bertel Dahlgaard fremsætter i tilknytning hertil en redegørelse i folketinget.

Folketinget vedtager enstemmigt forslag til lov om Københavns frihavn (se 7/10 1959) og forslag om ændringer i biografteaterloven (to aldersgrænser, 12 og 16 år, i stedet for som hidtil én, 16 år).

Folketinget behandler en forespørgsel fra v. og k.f. om lærermangelen inden for folkeskole og gymnasieskole. Undervisningsminister Jørgen Jørgensen oplyser, der pr. 1/1 1960 var ca. 2850 ubesatte lærerembeder. Debatten slutter med, at tinget enstemmigt tager ministerens redegørelse til efterretning, idet det udtaler forventning om, at ministeren fortsat tager lærermangelens problemer på kortere og længere sigt op til behandling; 5 (k.) undlader at stemme.

Alfred Jensen (k.) spørger forsvarsminister Poul Hansen, om han vil foranledige hæschefen, generalløjtnant Viggo Hjalf, afskediget i anledning af, at han under besættelsen ved våbenfordelingen favoriserede officerernes ventegrupper på et tidspunkt, hvor de kæmpende modstandsgrupper led hårdt under mangel på våben. Forsvarsministeren tager afstand fra spørgsmålets tendentiøse form og erklærer, at der ikke for ham har foreligget noget grundlag for at foranledige general Hjalf afskediget som chef for hæren.

24. – Den vesttyske regering går med til at forlænge den tysk-skandinaviske luftfartsaftale for 3 måneder til 1/7 1960. Det ventes, at forhandlingerne mellem SAS og Lufthansa om betingelserne for en fornyelse af aftalen herefter snart vil blive genoptaget.

Folketinget færdigbehandler forslag til lov om forsvarets organisation (se 2/3), der vedtages med 149 stemmer (s., r.v., rf., v. og k.f.) mod 7 (k., s.f. og den radikale Morten Larsen), medens 5 (den konservative Carsten Raft, der finder forslaget utilstrækkeligt, de to grønlandske medlemmer samt fiskeriminister Oluf Pedersen (rf.) og Else Zeuthen (r.v.)) undlader at stemme. Forsvarsministeren har lovet at søge finansudvalgets tilslutning til en forhøjelse af de værnepligtiges løn og vil undersøge mulighederne for udvidet adgang til billige rejser på DSB og for militærets overtagelse af vask af undertøj. Omkostningerne herved vil i det første år kunne afholdes af selve forsvarsbevillingen, men skal i øvrigt holdes uden for denne.

Finansminister Kampmann fremsætter forslag til tillægsbevillingslov for 1959–60. I forhold til finansloven regnes der nu med merindtægter på ca. 600 mill. kr. og merudgifter på ca. 200 mill. kr., således at den på finansloven anslåede merindtægt på ca. 445 mill. kr. forøges til ca. 840 mill. kr.

Folketinget færdigbehandler forslagene om ændringer i folkeforsikringsloven og i lov om pension og hjælp til enker (se 25/2), der begge vedtages enstemmigt.

Forslaget om ændringer i lov om opførelse af arbejderboliger på landet vedtages enstemmigt.

25. – Forbudet mod igangsættelse af boligbyggeri ophæves for Odenses vedkommende og lempes for Ålborg og for parcelhusbyggeri i hovedstads- og Århus-området (se også 19/3).

Folketinget vedtager enstemmigt forslag om ændringer i retsplejelov og straffelov (se 4/2), forslag til lov om vaccination mod mund- og klovsyge (se 3/2), forslag om ændringer i lov om sygehusvæsenet og forslag om ændringer i forsorgsloven (se 25/11 1959).

Ragnhild Andersen fremsætter på kommunisternes vegne forslag om ændringer i forsorgsloven vedr. ophævelse af indtægtsgrænserne for enlige mødre samt forhøjelse af uddannelses- og underholdshjælp og kommunehjælp.

28. – Efter fornyede forhandlinger accepterer sukkerroedyrkerne en roepris for 1960–61 på 8 kr. pr. dobbeltcentner.

Monopoltilsynet har på foranledning af husmandsforeningerne og fagforeningerne foretaget en undersøgelse af pris- og avan-

ceforholdene for kartofler, frugt og grøntsager.

29. – Landbrugsminister Skytte fremsætter forslag om en kornordning for 1960–61. Forslaget svarer nøje til den gældende kornordning.

Forslaget om forlængelse af lov om udlån til forbedring af landbrugets avlsbygninger vedtages mod venstres og de konservatives stemmer.

30. – Folketinget vedtager forslag til finanslov for 1960–61, k. og s.f. stemmer imod. I den endelige skikkelse viser forslaget et overskud på drifts- og anlægsbudget på 887 mill. kr. (udgifter 6059, indtægter 6946 mill. kr.). Forinden har tinget forkastet ændringsforslag fra v. og k.f. om nedsættelse af forskellige udgiftsbevillinger med 64 mill. kr. samt om bortfald af en bevilling på 65 mill. kr. til udlån til boligbyggeri og om nedsættelse af statsgarantien for sekundære lån til boligbyggeri med 200 mill. kr. Den nye finanslov indeholder en bemyndigelse til finansministeren til ekstraordinært at nedbringe statsgælden med 250 mill. kr. ved opkøb af obligationer. Et forslag af Thorkil Kristensen, hvorefter nedbringelsen skal ske ved afdrag på statsforskrivningen af 1960 (tidligere statens reguleringskonto i nationalbanken) får kun forslagsstillerens stemme, medens v. og k.f. undlader at stemme.

Forslag til udskrivningslov for 1960–61 (se 24/2) vedtages ved 3. behandling mod venstres og de konservatives stemmer. Ca. 100.000 personer fritages for statsskat, idet det skattefri mindstebeløb forhøjes fra 4500 til 5500 kr. for forsørgere og fra 2500 til 2800 kr. for ikke-forsørgere. Der indføres proportionalskat (32 %) for den del af skalaindkomsten, der ligger mellem 12.000 og 18.000 kr. Den del af skalaindkomsten, der ligger mellem mindstebeløbet og 12.000 kr., beskattes med 24 %, mod hidtil 15 % for den del, der ligger mellem 4500 og 6000 kr., og 24 % for den del, der ligger mellem 6000 og 12.000 kr. – alt for forsørgere. For ikke-forsørgere er lempelserne gennemgående noget mindre. Også formueskatten lempes, bl. a. ved at formuer under 60.000 kr. (hidtil 50.000 kr.) helt slipper for skat. Endvidere forhøjes børnetilskuddene med 20–50 kr. pr. barn i hovedstadsområdet og lidt mindre i købstæderne (se 10/12 1959).

Folketinget færdigbehandler endvidere forslaget om Danmarks erhvervsfond (se 18/12 1959), der vedtages enstemmigt, forslaget om lån og garantier til visse erhvervsvirksomheder (se 5/2), der vedtages mod venstres og de konservatives stemmer, og forslaget om ændring i lov vedr. afsætning af danske landbrugsvarer (se 8/3). Imod dette forslag stemmer 10 (3 v. og 7 k.f.), medens k. og s.f. undlader at stemme. Sluttelig vedtages forslagene om ændring i lov om et stabiliseringslån (se 16/3), om ændring i forlystelsesafgiften (se 24/2) og i biografteaterloven (se 4/3) enstemmigt.

31. – Handelsminister Kjeld Philip (r.v.) udnævnes til finansminister, folketingsmand Lars P. Jensen (s.) til handelsminister og folketingsmand Carl P. Jensen (s) til boligminister. Den hidtidige bolig- og arbejdsminister Kaj Bundvad (s.) fortsætter som arbejdsminister. Samtidig er det bestemt, at lovgivningen vedr. nationalbanken overføres fra handelsministeriet til finansministeriet, og at de opgaver, der i medfør af denne lovgivning påhviler handelsministeren og den kgl. bankkommissær, overføres fra handelsministeren til finansministeren.

Folketinget færdigbehandler forslaget om Hanstholm havn (se 18/2) og om revalidering (se 11/11 1959), der begge vedtages enstemmigt. V. og k.f.s. forslag om ændring i ligningsloven (se 22/1) forkastes ved 3. behandling, idet det kun får forslagsstillernes stemmer.

Fuglsang fremsætter på kommunisternes vegne forslag til folketingsbeslutning ang. ændringer i lov om landbrugsejendomme og i ligningsloven.